

MOZART

Kirj. Romain Rolland.

Olen joku aika sitten lukenut Mozartin kirjeet, jotka Henry Curzan on kääntänyt ranskaksi. Kaikissa kirjaotissa pitäisi löytyä nämä kirjeet, sillä ne eivät ole mielenkiintoisia vain taiteilijoille, vaan ovat hyödyksi kaikille lukijoille. Kun kerran on tutustunut näihin kirjeisiin, pysyy Mozart ystävänäme koko elämäme ajan. Hänen rakas muotonsa kirkastuu mieleemme itsestään tuskan hetkillä. Silloin kuulette hänen lapsaakaan ja sankarillisen naurunsa ja kuinka murheellisia olettekin, punastukaa heittäytyä synkkämielisyteen, ajatellen sitä kurjuutta jonka hän kesti niin ilmielillä. Muistellaamme tuota kaukaista varjoa.

Ensimmäinen seikka, joka hänessä pistää silmämme on hänen ihmeellinen moraalinsa terveytensä, mikä on sitäkin hämmästyttävämpää, kun muistamme, että hänen ruumiinsa oli taudin riuduttama. Hänessä yhtyy sopusuhteisesti melkein kaikki kyvyt, hänellä on sielu, joka kykenee kuulemaan kaikki ja hallitsemaan kaikkea. Hänellä on tyyni järki, kirkas äly menestymisen välineistä, maailman valloittamiseen.

Tämä harmoninen, moraalinen terveys asuu perin intohimoisissa luonteissa, koska jokainen intohimo on jonkun tunteen hurjastelua. Mozartissa olivat kaikki tunteet, mutta ei ole intohimoa ulkopuolella erästä hirveästä intohimosta: ylpeyttä, hänen henkensä mahtavaa tunteita.

Hän ei pyri teeskentelemään. Niille, jotka uskaltaavat haavoittaa tätä ylpeyttä, vastaa hän erään Rousseau aikalaisen tasavaltalaisella jaloimmillaan: "Sydän tekee miehen jaloksi ja ellen ole tyytyväinen, ehkä sieluni asuu suuri kunnioitus sitä kohtaan, jota ei löydy noiden monien tyytyväisten sieluissa; palvelija tai herra, kuka minua herjaa on lurjus!"

Hän ottaa vastaan rauhallisella tavalla kaikki imartelevat sanat, jotka hän kuulee sanottavan itsestään. Mutta kun häneä ylpeyttää on loukattu, suuttuu hän raivoisesti. Kun hänen ylpeytensä on pelissä, tai yksinkertaisesti, kun hän on kadottanut tahtonsa, tämä kunnioitettu mies ei tunnusta muuta auktoriteettia kuin oman tahtonsa.

Riistääkään häneltä tämä suuri ja täyteläinen intohimo: ylpeys, ja te tapaatte rakastettavan ja hymyilevän sielun. Elävän ja yhtämittaisen herkkyyden, melkein naisellisen tai paremmin lapsen hentouden, joka ilostuu pienistä alakuloisuuksista, herkästä naurusta, keveydestä ilosta, tuntehikkaan lapsen tuhanaista pienistä vallattomista iloista.

Tähän yhtyy tavallisesti ehtymätön hilpeys, joka huvittelee tyhjällä, joka aina liikkeessä, laulaa, hyppelee ja iivaa hujasti naurettavia asioita ja useasti vielä niitäkin jotka eivät ole naurettavia, hyviä ja huonoja iloja ja etenkin huonoja iloja, joskus karkeitakin, mutta ilman pahanilkisyyttä ja ilman salaisia ajatuksia sanoista, joilla ei ole mitään merkitystä. Satoja esimerkkejä on olemassa hänen kirjeissään tästä spontaanisesta hilpeydestä ja tästä terveen henkilön naurusta. Hänessä virtaa viljava veri täynnä terveyttä. Hänen tuntehikkoudellaan ei ole mitään hermostuneisuutta.

Hän ei tunne ensinkään universaaliä sääliä, nykyisten taiteilijain ihmiskuntaa: hän rakastaa vain itsiään, rouvaansa ja ystäviään. Mutta sen tekee hän sellaisella hellyydellä ja puhuu heistä sellaisella suloisuudella ja elävällä tunteella, että se hellyyttää sydäntä niin ihanasti, aivan samoin kuin hänen musiikkinsa. "Kun kiitaudimme — niin sanoo hän eräässä kirjeessään — minä ja puolisoni, puhkesimme kyyneliin ja tämä

liikutti kaikkia läsnäolevia. Kaikki hyrähtivät itkuun, kun he näkivät sydäntemme tunteet."

Hän oli hyvä, kuten vain köyhät saattavat olla — kuten hänen useasti oli tapana sanoa. "Suurimmat ja todellisimmat ystävät ovat köyhät. Rikkaissa ei ole mitään rakkautta."

Hänen puolisollensa osoittamat kirjeet, etenkin ne, jotka hän kirjoitti vuosien 1789—1791 välillä, ovat täynnä rakastettavaa hellyyttä ja leppoisaa hilpeyttä, joiden syinä eivät voi olla, ei sairaus, ei sydäntä liikuttava kurjuus, eikä kaikki ne huolet, joita hänellä oli elämänsä julkimman ajankohdan aikana, jolloin sanoi olevansa "aina tuskan ja toivon välillä." Ja hänellä ei ole kuten saataisi luulla, miehistä ryytiä rauhoittamiseen puolisoiensa ja luullutellakseen hänelle turhia olosuhteistaan ja mikä vastustamaton tarve nauraa, ettei Mozart onnistu hallitsemaan ja että hän tahtoo olla tyydytty keskeellä tukehtavimpiakin viheliäisyyksiä. Mutta toiselta puolen Mozartin nauru rajoittaa aina niillä onnellisilla kyynelillä, joita ovat täynnä rakastavat sielut.

Hän oli onnellinen, vaikka ei mikään olemassaolo ollut sitä ankarampaa. Hän kävi alituisesti taistelua kurjuutta ja sairautta vastaan. Kuolema yksin saattoi tehdä niistä lopun — 35 vuotena. Mistä juontaa sentähden hänen onnellisuutensa? Ennen kaikkea hänen intellegendin ja taikauskoisuudesta vapaasta uskostansa, uskosta joka oli vahva ja voimakas ja melkein koskematon, puhumattakaan siitä, että epäily olisi kalvanut sitä.

Mutta hänen suuri ilonsa oli luomisessa. Tuskaisissa ja sairaisissa sieluissa voi luominen tulla eräänlaiseksi tortyyriksi, kidutukseksi, pakenevan idealin uuvuttavaksi etsimiseksi. Terveissä hengissä, kuten Mozartissa on se ainoa iloa, niin luonnollista, että se näyttää fyysiseltä ilolta. Mozartin terveydenhoidolle on säveltäminen ja soittaminen yhtä välttämätöntä toimintaa kuin syöminen, juominen ja nukkuminen on hänelle tarve, välttämättömyys, mutta onnellinen välttämättömyys, koska hän siten löytää tyydytystä lakkaamatta. On tarpeellista pitää mielessä alati tämä seikka, jos haluaa ymmärtää hänen kirjeitensä niitä kohtia, joissa kosketellaan rahakysymystä. "Olkaa vakuutettuja, että ainoa päämääräni on ansaita rahaa niin paljon kuin voin, koska terveyden jälkeen on se paras asia." Tämä selitys saattaa tuntua törkeältä vähemmän hienoilta luonteille. Mutta ei saa unohtaa, että Mozartilla puuttui rahaa elämänsä iltapäivään saakka ja tämä puutos esti vapaata luomistyötään ja sentähden vaikutti vahingollisesti hänen terveytensä. Ei mikään olekaan luonnollisempaa. Jos Beethoven toimi eri tavalla, johtui se siitä, että hänen idealisminsa oli luonut hänen ympärilleen toisen maailman, jossa hän saattoi elää irreaalisen maailman (puhumattakaan niistä rikkaista suojelejoista, jotka hänelle takasivat jokapäiväisen leivän.) Mutta Mozart uskoi elämään, maailmaan ja asioiden realiteettiin. Hän tahtoi elää ja voittaa. Ja hänen onnistuikin — joskaan ei toisessa — voittoa. Eläminen ei johtunut hänestä.

Ihmeellistä on tässä etenkin se, että hänen taiteensa on aina suunnattu menestykseen, menettämättä milloinkaan mitään itsestään. Hänen musiikkinsa on aina kirjoitettu yleisöefektia silmälläpitämällä ennakolta. Ja kuitenkin ei se milloinkaan loukkaa, se ei sano milloinkaan enempää kuin se tahtoo sanoa. Tässä suhteessa sai hän tukea hienotunteisuudesta, älykkäisyydestään ja ironisesta hergestään. Hän ei milloinkaan tehnyt mitään myönnytyksiä, josta hänen pitäisi punastua, ikäänkuin hän leikkisi yleisöllään ja johtaisi sitä minne häntä haluttua. Hän sokaisee

kuulijoiensa sillä, että se ymmärtää häntä ja hänen ajatustapaansa, mutta todellisuudessa ne suosiosoitukset, joita hänen tekonsa näyttivät, eivät koske muuta kuin sitä että ne ovat suosiosoitusten palkitsemia. Asia, jonka he ymmärtävät? Riittää, että he osottavat suosiotansa ja että työn menestys turvaisi tekijälleen vapauten luoda uusia sellaisia.

Samanlaisen geniuksen täytyy liidellä hänen taiteensa koko piirissä ja täyttää se yhtä suurella täydellisyydellä, mutta tämä koskee etenkin musiikkidraamaa Muistakaamme hänen luonteensa oleelliset piirteet: kerrassaan terve ja sopusuhteinen mieli, jota hallitsi ylevä tahto ja rauhaista sydän, jota ei raastanut intohimojen raivoista myrsky, vaan joka oli hento ja taipuisa. Sellainen mies, jos hän on luoja, on kykenevin ennen muita edustamaan elämää objektiivisella tavalla. Häntä eivät hämmäntäneet intohimoisten sielujen valtavat vaatimukset, joiden täytyy täyttää kaikki itsestään. Beethoven pysyy Beethovenina työnsä kaikissa kohdissa ja se onkin parempi, sillä ei mikään sankari olisi voinut herättää mielenkiintoamme niin paljon kuin hän, mutta Mozart, kiitos avujensa — tuntehikkouden, älyn hienouden, hellyyden ja itsensähillitsemisen — harmonisen sulautumisen, oli luonnollisesti osoitettu voittamaan kaikkien vieraitten sielujen tuhannet vivahdukset omalansa, kiintymään aikakautensa aristokratian maailman näytelmään ja tekemään sen eläväksi musiikkiteoksissaan runollisella tavalla. Hänen sydämensä oli tyyni, eikä mikään kärsivä ääni huutanut hänessä. Hän rakasti elämää ja näki sen valoisasti: hänen ei ollut tarvis ryhtyä mihinkään ponnisteluun luodakseen sen uudesti taiteessansa siten kuin hän sen näki. — T.U.T.

DETROIT, MICH.

Täällä toiset asiat ovat menneet hiljakeen, niistä ei ole hilskuttu, nimittäin ompeluseuran toiminnasta ei ole saanut mitään kuulla. Olen kysellyt monelta, vaan kukaan ei tiedä mitään. Toimihenkilöt siihen on kuulemma valittu, vaan he kat ovat väsähtäneet niin lämpöisenä talvena. Lasten ihannelitto on nukkunut alvan rauhassa. Vaan osaston viime kokouksessa meidän soittojohtaja Blom ihmetteli, kun täällä on niin paljon lapsia, eikä ole sunnuntai-koulua. Asia joutui keskusteltavaksi.

LASTEN KEVÄT 1921

Lasten Kevät ilmestyy taas tänä vuonna kuten tavallista sisältörikkaana ja runsaasti kuvitettuna. Hyvä huoli on pidetty siitä että se tulisi tyydyttämään pikku lukijoiensa täydellisesti. Toimitustyön on suorittanut Toveritarin toimittaja Helmi Mattson.

Sen sisällöstä mainitsemme seuraavaa:

Lasten näytelmiä. Felix Hyske; Runo, Wm. Lahtinen; Kuvaelma, Anna Kauppinen; Sävellys, Lauri Jousinen; Kertomus, W. M. Mattson. Kirjoituksia on Selma McConella, A. N. Koskelalta, Maiju Nurmelta, Eemeli Rautaiselta, sekä monelta muulta tunnetulta kynäilijältä. Kuvia on lasten soitto-kunnista, sunnuntai-kouluista, ihannelitoista, näytelmistä, y. m.

Lasten Kevät on tänä vuonna kaikin puolin onnistuneempi kuin ennen, joten kenenkään ei pitäisi olla hankkimatta lapsilleen tätä arvokasta julkaisua. Ihannelitot, ryhtykääpä ajoissa hankkimaan tilauksia Lasten Keväälle.

Hinta ainoastaan 25 senttiä. Tilataan osotteella:

TOVERITAR, Box 99, Astoria, Ore.

TILAUSLIPPU

Lähetäkää minulle kpl. LASTEN KEVÄT 1921.

Maksuksi seuraa mukana \$

Tilajan nimi

Osote

Blom, Pirkonen ja Mrs Häkkinen rupesivat ihannelittoa eloon herättämään. Nyt, jolla on lapsia, niin viedään ne sunnuntaisin Selden ave 172. vanha numero, en muista uut-ta. Vaan se on se osaston talo, aika muistaakseni kello 2.

Työttömyys se raivoaa vieläkin täällä. On kyllä jo vähän ruvenneet sapat ankeamaan, vaan asetat niissä ovat lakkoillassa. Suomalaiset skää-pit puolustavat itseään sillä, että he eivät äänestäneet lakkoa. He näes eivät muista, että poissa olevat saavat tyytyä läsnäolevien päätöksiin, vaan nekin ovatkin sitä saideri- ja oikeansivien sakkia, ei heiltä parempaa voi odottaakaan.

Kesäkuun lopulla täällä tulee olemaan suuremmissa. Tulee näet osaston viisitoista vuotisjuhlat. Ne olisi pitänyt olla siinä 15 päivä, vaan kun tämä työläisherrasväki "ruukkaa" mennä maalle kesää viettämään, niin se on rahallisesti ja toimihenkilöiden puolesta parempi pitää ennen kesälomaa.

Kesäjuhla varten alkavat saada sen viime vuotisen palkan. Tämä kaupunki laajenee niin kovin että ei saa kenttää vuokrata läheltä. Eikä sisällä viitsi eikä voikaan urhellua ja sellaista ohjelmaa suorittaa. Pitkä matkasetkin voivat sonnustaa itsensä tänne päin.

Vappujuhlaa kai viettävät päivällä kadulla ja illalla haalissa. Silloinhan on jokaisella vapaus päästä marssimaan kun on sunnuntai. Ja silloin se juhla tuntuu.

Poliiseilla on nyt paljon vaihtimista lakkopakoilla. Oisi hauska katsoa heidän sydämiänsä, jotka sisällä voivat tehdä työtä, kun lakkovahdit kulkevat kaiken päivää edestakaisia akkunalla ja poliisit seisovat nurkalla.

Sitten kun tulee poliisien lakko, niin minäkin mene skääppämään. Jotkut skääppäskit ovat minulle kuulemma kovin vihasia, vaan minä sanon teille, että hävetkää omaa tuhmauttanne, kun katkaistette omaa leipääänne.

Toivon kaikille hauskaa kevättä ja parempaa yhteisymmärrystä. Toveruudella

Emilia Hiironen.

Nimileimasimia kumista tehdään Toverissa; tilatkaa sellainen heti!